

пов'язані з міграціями різних груп населення (племен, етнічних груп), то останні три мають відношення до процесів державотворення. Останній етап, який набув великого масштабу в 2015 році у зв'язку з прийняттям так званого “декомунізаційного” пакету законів триває й зараз.

Література:

1. Гоманюк М. Декомунізаційні моделі перейменування населених пунктів Півдня України (на прикладі Херсонської області) / Гоманюк М. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Географічні науки”, Випуск №6. – 2017. – С.30-37
2. История городов и сел Украинской ССР. Херсонская область / [под ред. Мельникова А.Т.]. – К.: Институт истории Академии наук УССР, 1983. – 668 с.
3. Лиховид О. Скадовськ: місто, порт, курорт. / Лиховид О. /– Скадовськ, 2004. – 256 с.
4. Пасик Я. Калининдорфский еврейский национальный район / Пасик Я. / Еврейские земледельческие колонии Юга Украины и Крыма. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://evkol.ucoz.com/kalinindorf.htm>
5. Перелік нових і старих назв населених пунктів / Офіційний сайт Українського інституту національної пам'яті. – Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua/page/perelik-novikh-i-starikh-nazv-naselenikh-punktiv>
6. Янко М.Т. Топонімічний словник-довідник Української СРСР / Янко М.Т. / К.: Радянська школа, 1973. – 180 с.

Грицай В.І.

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Туризм є одним з важливих соціально-економічних явищ сучасності, який надає позитивний вплив на соціально-економічне зростання і зайнятість в країні. Динаміка соціально-економічного розвитку як окремих регіонів, так і в цілому країні, нерозривно пов'язана з використанням інновацій різного ступеня інтенсивності і направленості в різні сфери людської життєдіяльності.

Загальноприйнятого, єдиного трактування терміна «інновація» не існує. Дослівний переклад слова «innovation» на українську мову означає: нововведення, новаторство, інновація, новинка, новація.

Термін «інновація» вперше ввів в економічний «обіг» австрійський вчений Йозеф Шумпетер (1912 р.). Вчений трактував його досить широко: як «засіб підприємництва для підвищення прибутку». У 1930-х рр. Шумпетер це трактування конкретизував: «інновація – зміна для використання і впровадження нових видів споживчих товарів, нових

транспортних і виробничих засобів, форм організації та ринків в промисловості»[1, С. 98].

Згідно із Законом України "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002 року інновацією є новостворені (застосовані) і/або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і/або соціальної сфери [6].

У таблиці 1 наведено визначення поняття "інновації в туризмі" зарубіжними та вітчизняними вченими. На думку автора, інновації в туризмі – це результат застосування новинки у туристичній індустрії з підвищенням її ефективності та отриманням, передусім, комерційного ефекту, що має забезпечити стійке функціонування та розвиток галузі.

Таблиця 1

Визначення поняття «інновації в туризмі»[3].

Автор	Визначення
Власова Н., Смирнова В., Семененко Н.	Інновації в туризмі – це системні заходи, що мають якісну новизну і що приводять до позитивних зрушень, що забезпечують стійке функціонування і розвиток галузі в регіоні.
Маклашина Л.	Інновації в туризмі – розробка, створення нових туристичних маршрутів, проектів тощо, із застосуванням досягнень науки, техніки, ІТ-технологій, а також передового досвіду в галузях управління і маркетингу, впровадження яких дозволить підвищити рівень зайнятості населення, забезпечити зростання його доходів, прискорити соціально-економічний розвиток і поліпшити туристичний імідж країни та регіонів.
Новіков В.	Інновації в туризмі – результат дій, спрямованих на створення нового або зміну існуючого туристичного продукту, освоєння нових ринків, використання передових інформаційних і телекомунікаційних технологій, вдосконалення надання туристичних, транспортних і готельних послуг, створення стратегічних альянсів для здійснення туристичного бізнесу, впровадження сучасних форм організаційно-управлінської діяльності туристичних підприємств.

До інновацій в туризмі відносять правове забезпечення туристичних проектів, організацію нових видів туристської діяльності, створення повністю нових туристичних продуктів і товарів для подорожей, інформаційно-рекламне забезпечення туристського попиту, що включає в себе сучасні технології, новітні методи управління.

В умовах динамічного розвитку новітніх технологій недостатня увага приділяється питанням пошуку та впровадження інновацій. Інноваційний розвиток є одним з пріоритетів стратегічної діяльності розвинених країн і країн, що розвиваються. Разом з цим рівень інноваційного розвитку України в даний час залишається недостатньо високим, згідно з даними глобального світового дослідження TheGlobalInnovationIndex (Глобальний індекс інновацій). У сукупності з оцінюваними показниками в дослідженні GlobalInnovationIndex 2018 Україна займає 43 місце (38,52 бала) із 126-ти у рейтингу найбільш інноваційних країн світу та покращила минулорічний результат на 7 позицій [1].

Україна, завдяки вигідній позиції, різноманітності природних ландшафтів і кліматичних умов, культурному різноманіттю в межах однієї держави, має все необхідне для комплексного та гармонійного інноваційного розвитку туристичної галузі. Інновації в сфері туризму можуть лягти в основу сталого зростання не лише туристичної галузі, а й економіки країни в цілому, що призведе до поліпшення рівня життя українців.

Проте існує низка проблем, які перешкоджають успішному використанню туристичного потенціалу України, а саме: нерозвинена інфраструктура, низький рівень управління, зокрема державного, низька якість послуг у закладах розміщення туристів тощо. Для вирішення цих проблем необхідно впроваджувати новітні технології та нові управлінські рішення у сфері туризму. Особливого значення набуває інноваційний розвиток оздоровчих та закладів відпочинку, впровадження новітніх технологій, підвищення кваліфікації кадрів.

Для регіонів з високою концентрацією туристичних ресурсів інноваційною моделлю розвитку господарства є створення туристичних кластерів. Цей вид інтеграції підприємств є особливо актуальним для туристичної сфери економіки. Створення туристично-інноваційного кластера у таких регіонах України дасть змогу реалізувати програми довгострокового розвитку туристичної галузі. Базою для формування кластера мають стати не лише природні та історико-культурні ресурси, але й інноваційний потенціал регіону.

Згідно з дослідженнями, туристичний кластер – це комплекс територіально локалізованих і взаємопов'язаних підприємницьких

структур різних галузей господарства великого міста, діяльність яких направлена на створення умов для духовних та емоційних переживань споживача туристичних послуг, і підвищення конкурентоспроможності міста на вітчизняному та міжнародному туристичних ринках. [4, С. 379 – 393]. У цьому визначенні варто звернути увагу на те, що під поняттям «велике місто» варто також розуміти «регіон».

Створення туристичного інноваційного кластера дасть змогу оптимально використовувати ресурси, удосконалити організаційну структуру управління підприємствами, які входять у це об'єднання, ширше впроваджувати нові технології та методи організації праці тощо. Потреби розвитку туристичної галузі зумовлюватимуть розвиток решти галузей та сфер діяльності, їх структуру, темпи розвитку та відповідність продукції та послуг міжнародним стандартам.

В Україні вже існують окремі приклади туристичних кластерів. Зокрема одним із перших є кластер сільського зеленого туризму у смт. Гриців Шепетівського району Хмельницької області, що був створений у 2002 році. Також функціонують такі кластери: «Славутич» (Київська область), «Вознесенськ» (Миколаївська область), туристично-рекреаційний кластер «Гоголівські місця Полтавщини» (Полтавська область), туристичний кластер Євро регіону «Слобожанщина» (Харківська область), асоціація «Поділля Перший» (Хмельницька область), «Українська Венеція» (Одеська область), кластер водного туризму (Чернігівська область)[5]. Крім того майже у кожній області існує доцільність створення туристичних кластерів як форма інноваційного розвитку регіонів України.

В Херсонській області є також всі необхідні умови для створення туристичного кластеру. Функціонування туристичного кластеру в регіоні сприятиме прискоренню впровадженню результатів наукових досліджень, нових розробок у сфері санаторно-курортного лікування та відпочинку, що підвищуватиме ефективність витрат у туристичній сфері економіки. Система туристичного кластеру може забезпечувати оптимальну координацію дій та узгодженість усіх ланок управління інноваційною та технологічною діяльністю.

За словами голови Асканійської ОТГ (об'єднаної територіальної громади) було б доречним створити «туристичний кластер» на базі Асканійської об'єднаної територіальної громади (ОТГ), громад Генічеського району та міста Нова Каховка. За його словами в «туристичний кластер», можна було б включити Асканію Нову, ОТГ Генічеського району, розташованого на узбережжі Азовського моря, і місто Нова Каховка. Так кластер допоміг би організувати якісне

обслуговування туристів а також дозволить вести облік приїжджих і контролювати збір надходження збору на розвиток регіону[2].

На основі туристичних дестинацій в різних регіонах України створення десяти кластерів протягом п'яти років дасть можливість державі отримати додаткові 500 млн. доларів до бюджету, а розвиток кластерної туристичної економіки поверне від 800 млн. до 1,5 млрд доларів інвестицій. Десять кластерів – це 800 робочих місць в туризмі і суміжних сферах[7].

Проте необхідно зауважити, що позитивний і довгостроковий розвиток туристичних кластерів потребує від його учасників інтеграції, а від державних та місцевих органів влади – реальної підтримки зазначених проектів. Тому важливо розвивати регіональне бізнес-середовище на основі державно-приватного партнерства з використанням сприятливих природно-кліматичних та культурно-історичних ресурсів з метою розвитку туризму. Такі умови сприятимуть розвитку кластерів і відповідно ефективнішому функціонуванню регіональної економіки, оскільки кластери є не спонтанним об'єднанням, а стійкою системою та катализатором позитивних соціально-економічних процесів.

Отже, для отримання конкурентних переваг та стійкого розвитку туристичних регіонів України доцільно створювати туристичні кластери. Кластер як інноваційна форма розвитку регіональної економіки є досить перспективним, він дасть змогу узгоджувати попит і пропозицію на продукцію (послуги) одних підприємств щодо інших, обмінюватись інформацією, досвідом та технологіями, спільно, або під одним брендом, використовувати інфраструктурні об'єкти. Створення кластерів призведе до підвищення інтенсивності розвитку малого і середнього підприємництва, активізації залучення інвестицій, забезпечить прискорений соціально-економічний розвиток регіонів, що в кінцевому результаті дасть змогу збільшити кількість робочих місць, заробітну плату та надходження до бюджетів усіх рівнів, підвищити стійкість та конкурентоспроможність економіки регіонів.

Список використаної літератури:

1. TheGlobalInnovationIndex 2018. Energizing the World with Innovation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search?q=Global+Innovation+Index+2018&oq=Global+Innovation+Index+2018&aqs=chrome..69i57j69i60j0l4.2070j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8#>
2. В ОТГ на Херсонщинехотятсоздать «туристический кластер» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kherson.net.ua/news/v-otg-na-hersonschine-hotjat-sozdat-turisticheskij-klaster>

3. Давидова О. Особливості застосування інновацій у розвиток туристичної галузі України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/davydova7.htm
4. Коль О.Д. Концептуальні основи формування кластера туристських підприємницьких структур по в'їзному туризму в великому місті [Текст] / О.Д. Коль // Проблеми сучасної економіки. – 2010. - №1 (33). – С. 379 – 393.
5. Оксенюк К.І. Кластерна модель нарощення стратегічного потенціалу регіону [Текст] / К.І. Оксенюк // Економічний форум. 2/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_2/24.pdf.
6. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. – №40 – VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
7. Создание сети «Туристические кластеры 300+» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ru/rubric-presshall/2509657-sozdanie-seti-turisticskie-klastery-300.html>
8. Шумпетер Й. Теория экономического развития. / Й. Шумпетер. – М.: Прогресс, 2014. – С. 98.

ГУЛУЗАДЕ А.Г.

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Туристична галузь набуває дедалі більшого значення для економічної та соціальної сфери будь-якої країни. Сучасні реалії свідчать про насиченість туристичного ринку послугами та їх різноманітність, а сприйняття туристів щодо їх якості залишається неоднозначним. Актуальним залишається проблема якості надання туристичних послуг, а тому підприємцям важливо зрозуміти, що в майбутньому конкурентним туристичне підприємство буде тоді, коли його кількість та спектр послуг, будуть в першу чергу, якісними.

Проблема якості туристичних послуг стала предметом активних різноаспектних досліджень вітчизняних учених. Її вивченням займалися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці: О.В. Ареф'єва, М.Б. Біржаков, Дж. Боуен, Л.І. Воротіна, В.К. Гамов, А.П. Дурович, І.В. Зорін, В. А. Квартальнов, Ф. Котлер, В.Ф. Кифяк, О.О. Любіцева, Дж. Мейкенз, Г. Б. Мунін, Т.І. Ткаченко, М.М. Туріянська, Л.М. Шульгіна та ін.

Менш дослідженою категорією виявилась якість туристичного продукту, дослідженнями якої займалися вітчизняні дослідники М. О. Жукова, В.К. Бабарицька, О.Ю. Малиновська, О.М. Ільїна. Вищенаведені автори підходять до розуміння якості туристичної послуги